

Tareskogen

dominerer hardbunnsamfunnene fra fjæra og ned til ca. 20 meters dyp langs det meste av norskekysten. Stortaren, som kan bli 3-4 meter høy, danner tareskoger på bølgeeksponerte til middels beskyttede lokaliteter.

Stortaren

er en flerårig alge som har festeorgan (hapter) og stilk som kan bli 10-15 år gammel, mens bladet derimot skiftes hvert år.

Når de store tareplantene blir revet vekk (ved f.eks. taretråling eller storm), står en stor tetthet av små tarerekrutter klare til å vokse opp.

Store påvirkninger

utsettes tareskogen for langs norskekysten. Fra Nord-Møre og nordover er store deler av tareskogen fullstendig nedbeitet av kråkebolter.

Fra Nord-Møre og sørover til Rogaland drives det taretråling, basert på høsting av stortare. I 1990 ble det høstet ca. 165 000 tonn stortare.

Taretrålerne

er 16 spesialkonstruerte fartøy med en lastekapasitet på 50-100 tonn tare (våttvekt). Trålen er 2-3 meter bred og ser ut som en kraftig rive. Den kan dra løs bortimot to tonn tare i ett trekk.

Konflikter

er i de senere årene oppstått mellom taretrålingsinteresser på den ene siden og naturforvaltning og fiskeriinteresser på den andre. Flere arter fisk og sjøfugl utnytter tareskogen som næringsområde; den er et viktig oppvekstområde for mange arter torskefisk.

Disse rike områdene, som i lang tid har vært benyttet til lokalt kystfiske, har fått en økende oppmerksomhet i forbindelse med utarbeiding og forvaltning av marine verneområder (reservater).

Taretråling forandrer tareskogsamfunnet

En utrålta tareskog består av stortareplanter av varierende alder og størrelse. Bildet viser også festeorganet (hapteren) til store planter.

Foto: STEIN FREDRIKSEN, Universitetet i Oslo

Taretråling resulterer i gjenvækst av ung, homogen tareskog som utgjør et mer ensartet og artsfattig samfunn av planter og dyr.

TARETRÅLINGEN påvirker forekomsten av epifytter (påvekstorganismer), hapterfauna og bunnfauna mellom tareplantene i de trålte områdene.

Når ikke fullvoksen alder

Trålingen endrer tareskogen fra å være en heterogen skog med et stort innslag av store gamle planter til en mer homogen skog dominert av en årsklasse planter som ikke når fullvoksen alder og størrelse før den på ny blir trålt.

Strukturendringer

De mindre tarestilkene som stadig er i vekst, ser ikke ut til å være et like vel-

egnet substrat for påvekststalger som stilkene til gamle planter. Mindre planter har mindre haptere med mindre hulrom, og muligheten for et mangfoldig habitat reduseres.

Trålingen og/eller endringen av tareskogens struktur fører til forandringer i strukturen av både fastsittende og mobil fauna som er tilknyttet tareplantene.

Redusert mangfold

Den største effekten av denne endringen er redusert mangfold av epifytter, hapterfauna og bunnfauna. Mange arter, og særlig innslag av store individer, er fraværende i de trålte områdene.

Selv om enkelte arter kan blomstre opp i høyere tettheter i de trålte områdene enn i uberørt tareskog, viser observasjonene at tettheter og biomasse av de fleste plante- og dyregrupper er større i den uberørte tareskogen.

De helhetlige økologiske effektene

NÅR de helhetlige økologiske effektene av taretråling skal vurderes, må bl.a. faunakomponenter som mer mobile arter inkluderes. Vi trenger også mer kunnskap om betydningen av endringer i artssammensetningen, for eksempel effekter videre oppover i næringskjeden.

Høsting over større områder

En annen viktig faktor for den helhetlige forståelsen er hvordan trålerne høster tareskogen over større områder. Det er hevdet at taretrålerne tråler opp mellom 6 og 13 prosent av skogen

innen et reguleringsområde (områder som er tilgjengelige for tråling hvert fjerde år). Dette betyr at bare en del av tareskogen i disse områdene blir trålt, men man vet mindre om det er de samme områdene som blir trålt hver gang.

Topografi og tilgjengelighet

Topografi og tilgjengelighet har stor betydning for hvordan tareskogen utnyttes av trålerne, og effektene kan bli større der større flater er tilgjengelige for regelmessig tråling.

Det er usikkert hvordan spredning av

enkelte hapter- og bunnfauna-arter vil kunne påvirkes av avstanden til nærmeste intakte tareskog, men i de fleste områdene vil sannsynligvis avstanden til nærmeste urørte tareskog være relativt kort.

Hardere beskattet

I en vurdering av økologiske effekter av taretråling ser det imidlertid ut til at man må ta med det forhold at de dypere deler av tareskogen blir hardere beskattet enn de grunne.

Økning i epifytter og rikere hapterfauna med taresens økende alder

UNDERSØKELSEN viste økende dekning, mengde og antall epifytter på tarestilken med taresens økende alder. Særlig var økningen i antall arter epifyttiske rødalger stor fra seksårsskogen til urørt skog.

Rik på individer

Faunaen i hapterne var meget rik på individer og arter. For hver av de mest tallrike formene, som snegl, muslinger, amfipoder, isopoder og flerbørstemark ble det funnet flere hundre individer, fordelt på rundt ti arter i en enkelt hapter.

Denne faunaen viste også en klar økning i individ- og artsantall etter som tareskogens alder, og dermed hapterens størrelse, økte. Særlig vil artsmangfoldet og forekomst av de store dyrene innen hapterfaunaen (store polychaeter, krepsdyr og pigghuder) øke etter at hapteren er blitt 4-6 år gammel. Blant annet synes små individer av en kommersielt interessant art som taskekrabbe å utnytte store haptere fra seks år og eldre som tilholdssted.

Negativt også for bunndyr

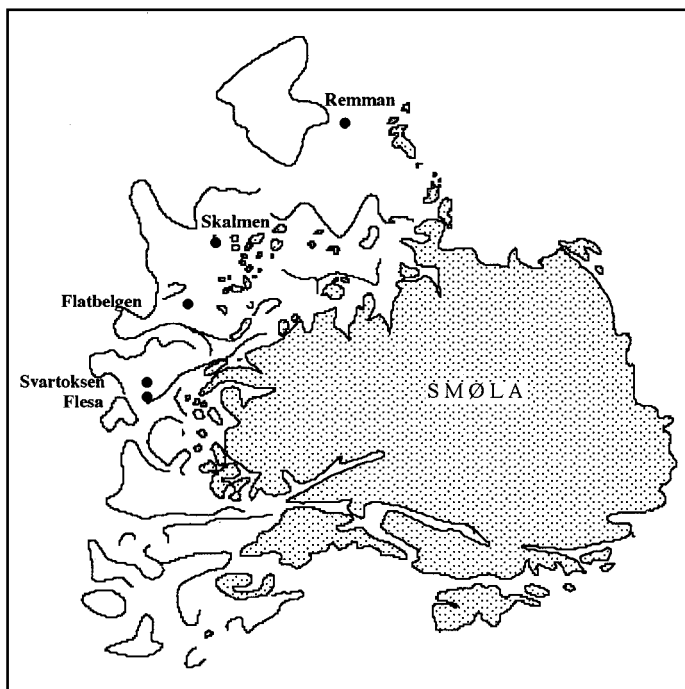
Selv om dataene er sparsomme når det gjelder bunndyr mellom tareplantene, viser resultatene at særlig artsmangfoldet, men også forekomsten av bunndyr blir negativt påvirket av taretrålingen.

Tråling hvert sjette år?

Et spørsmål man kan stille etter undersøkelsen, er om tråling hvert sjette år i stedet for hvert fjerde år vil gi mindre økologiske effekter i trålområdene. Hverken individtetthet eller artsmangfoldet av epifytter og hapterfauna er etablert fullt ut før etter at taren er blitt seks år.

Et felt som tråles hvert fjerde år vil derfor alltid ha et redusert artsmangfold, og det vil være kraftig redusert som tilholdssted for den store faunakomponenten, blant annet vil det være et dårlig oppvekstområde for taskekrabbe.

Det undersøkte området

Feltundersøkelsene ble utført i grunthavsområdet vest for Smøla. Smøla ligger i den nordligste delen av kysten som foreløpig er regulert for taretråling.

Lokalitetenes beliggenhet vises på kartskissen, der landområder (større øyer) er markert med rasterbunn. Linjene utenfor Smøla avgrensede store grunne områder med tareskog.

STOFFET ER HENTET FRA

NINA Oppdragsmelding 127

Eli Rinde, Hartvig Christie, Stein Fredriksen, Arne Sivertsen:
«Økologiske konsekvenser av taretråling: Betydning av tareskogens struktur for forekomst av hapterfauna, bunnfauna og epifytter.»

BESTILLING: NINA Oppdragsmelding 127 kan bestilles fra NINA v/informasjonssjefen. Porto/eksp. kr. 50,-.